

Nyttårsbarnas fremtid

Taler

Jens Stoltenberg

Dato

1 januar 2008

Sted

Samsending NRK og TV2

Omstendigheter

Nyttårstale

1 Kjære alle sammen,

Det er blitt kveld på årets første dag, og vi går et nytt år i møte. Nyttårsbarna er snart et døgn gamle. I dem ser vi håp og forventning, der de gløtter med øynene mot oss, mot verden og lyset, for aller første gang.

Vi vet ikke hva som venter dem. Men vi vet at de aller fleste vil leve lenger enn vår generasjon. For hvert femte år øker levealderen i Norge med ett år. Fortsetter det slik, vil det når årets nyttårsbarn blir gamle være vanlig å bli 100 år her i landet.

Da vil vi i så fall leve dobbelt så lenge som vi gjorde da min oldefar ble født på 1860-tallet. Et sterkere uttrykk for framskritt finnes knapt. Flere får mer av livets gave. Samfunn der folk lever lenger gjør seg ikke selv. Disse samfunn er det mennesker som har skapt.

Om seks år skal nyttårsbarna begynne på skolen. Vi husker alle første skoledag. Som voksne har vi sett spenningen og undringen i øyene til førsteklasingene, når porten til skolen blir åpnet for dem for aller første gang. De ser inn i et univers av kunnskap - uten grenser.

I uminnelige tider har vi verdsatt kunnskap. I Håvamål er det sagt slik: "Betre byrði du ber kje i bakken enn mannevit mykje". Heldigvis er det mye godt i skolen i Norge, med flotte lærere som jeg har stor respekt for.

I Norge er vi vant til å ligge på toppen i internasjonale sammenlikninger. Men for en knapp måned siden fikk vi en internasjonal rapport på bordet, som viste

30 at norsk skole på viktige områder ligger langt fra toppen. Ja, vi ligger under
gjennomsnittet. Dette er et alvorlig varsel.

Regjeringen har oppfattet beskjednen. Vi vil gå grundig gjennom de reformene
som er gjennomført i skolen de siste årene. Har vi gått for langt i å løse opp de
35 faste rammene rundt undervisningen? Har vi lagt for mye ansvar over til hver
enkelt elev og de foresatte?

Vi vil invitere foreldre og skolens folk over hele landet til samtaler. Men fremfor
alt vil vi styrke innsatsen i skolen. Vi vil forbedre leseopplæringen, sørge for
bedre lærerutdanning og at flere lærere får etter- og videreutdanning.

40

Vi skal ha flere timer i skolen og mer leksehjelp. Skolen skal være en plass for
læring og for grunnleggende kunnskaper i lesing, skriving og matematikk.
Lærerne skal få et klart ansvar for hva elevene lærer i skolen.

45 I tiden fram mot 2030 skal dagens nyttårsbarn se fram mot og finne seg til rette i
voksenlivet. Det å lære, det gjør vi hver dag, hele livet. Men det er i skolen vi
legger grunnlaget. Vi må ta det alvorlig, også fordi andre gjør det. Under et
besøk i FN gikk jeg tilfeldigvis bak en liten og vever, ung kinesisk dame. Hun
hadde en T-skjorte med tekst trykket bak på ryggen. Det sto: "Du kommer til å
50 jobbe for meg en dag". Den t-skjorta er et uttrykk for selvtillit og vilje til å vinne
verden hos mennesker som ikke gir seg før de har samme velstand som den vi
har.

Før var det slik at USA utdannet flest mennesker med universitetseksamen. I
55 dag utdanner Kina dobbelt så mange på universitets- og høyskolenivå som USA.
Det er en utdanningsrevolusjon som løfter hundrevis av millioner ut av
fattigdom. Disse unge tørster etter kunnskap og læring som nøkkelen til bedre
liv.

60 Dette viser at vi som i dag har ansvar, må kjenne vår besøkestid, og oppfylle
det vi skylder våre egne barn, nemlig å gi dem best mulig utdanning. Ikke bare
som basis for arbeid og inntekt. Nei, kunnskap gir også glede i seg selv. Og det er
nok kunnskap til alle. Det blir ikke mindre av at vi deler den med andre. Det blir
heller mer, når flere deler kunnskap.

65

Om få år kan Nordpolen bli isfri om sommeren. Noe vi med sikkerhet vet er at

årets nyttårsbarn vil vokse opp under trusselen om klimaendringer. Vi må ikke stille oss slik at de ser på oss med bebreidende øyne, og spør hvordan vi kunne tillate at det gikk så galt på jorda. Det er ikke bare pol-isene som smelter. Snøen på Kilimanjaro. Isbreene i Himalaya - som er vannkilde for 750 millioner mennesker.

Nedsmelting og flom. Orkaner meier ned mennesker og hus. Tørke tar folk og avlinger. Vi har kjent til klimatruslene lenge. Men omfanget viser seg nå å være større enn forskerne først spådde. Konsekvensene mer dramatiske. Og tidsfristene kortere enn vi trodde. Vi har forstått alvoret. Nå er det viktig å ikke miste motet. Klimaproblemet er skapt av mennesker. Det kan løses av mennesker.

Vi må alle strekke oss. Derfor foreslo jeg i april at Norge skal sørge for større reduksjoner i utslipp av klimagasser enn vi er forpliktet til. Ingen andre land har forpliktet seg på samme måte. Og vi går også foran når vi forplikter oss til å redusere like mye som vi slipper ut. Det er det vi kaller karbonnøytral.

Under klimaforhandlingene på Bali så det lenge svart ut. Men vi går nå i gang med forhandlinger om en ny internasjonal klimaavtale som vi skal undertegne i København om mindre enn 2 år. De rike landene må ta det største ansvaret. Vi må få våre egne utslipp ned. Og vi må også være med å betale for reduksjoner i utviklingslandene. Det er rettferdig og vi kan få store reduksjoner raskt.

Vi må lykkes med å få skogvern inn i avtalen. Skogen kan nemlig ta opp i seg store mengder CO₂. Og da kan vi få raske reduksjoner. Derfor annonserte Norge på Bali at vi vil trappe opp innsatsen mot nedhugging av regnskog.

Norge går foran i dette viktige miljøarbeidet. Lykkes vi, kan de norske skogpengene gi utslippskutt som er mange ganger større enn Norges samlede utslipp. Teknologien er kjent. Alle vet hvordan man ikke hogger ned trær.

Vi må også lykkes med å få tatt i bruk karbonfangst og lagring. Det vil ta lengre tid. Teknologien er ikke så prøvet. Til sammen har vi da potensial til å halvere verdens utslipp. Vi er i gang på Mongstad. Der skal vi flytte grensene for hva som er teknologisk mulig. Derfor sa jeg i min nyttårstale i fjor at Mongstad-prosjektet er vår månelanding.

Dit er vi underveis. Kanskje kommer det noen skuffelser på veien. Det har vi

sett. Og de skal vi overvinne. Men, vi er på vei. Og vi gir oss ikke før vi er framme.

110 Vi må handle i tide! Martin Luther King sa det slik: "I livets og historiens gåtefulle gang finnes det noe slikt som å være for sen. * Vi kan rope i fortvilelse på tiden at den må ta det med ro, men tiden hører ikke våre bønner, den bare haster videre. Over ruinene av tidligere sivilisasjoner står disse tragiske ord skrevet: For sent!"

115

Våre nyttårsbarn hører til de heldigste barn i verden. De er født inn i et land som har fred og velstand. Men da solen stakk fram over fjellknausene ved Kabul i Afghanistan i dag, skinte den ikke på et land med fred og velstand.

120 I boka "Drageløperen" av den afghansk-amerikanske forfatteren Khaled Hosseini, får vi innblikk i hvordan det var i landet under Taliban - hvordan det var å leve i daglig redsel og med terror. Om stokkeslagene mot forsvarsløse jenter og kvinner. Drapene. Selv musikk var forbudt. Vi hører om hvordan fotballkampene måtte vike plassen, og hvordan stadion i stedet ble arena for
125 henrettelser av mennesker som ikke hadde gjort noe galt. Og dette i vår tid!

I november hadde jeg et møte med Afghanistans undervisningsminister på Deichmanske bibliotek i Oslo. Ved det biblioteket har de bøker på afghanske språk, som lånes flittig. Undervisningsministeren kommer fra et land der ingen
130 jenter fikk gå på skole. I dag er det nærmere 5 millioner barn på skole, og nærmere 2 millioner av dem er jenter. Nesten en halv million jenter begynte på skole bare i år. Ministeren sa at norske soldater bidrar til at disse afghanske jentene og guttene kan gå på skole. Nå vil vi trappe videre opp den sivile hjelpen - til helse, godt styresett og skole. Det er dette som skal forme Afghanistans
135 framtid.

Derfor ønsker jeg ved dette årsskiftet å sende en særlig hilsen til norske soldater og bistandsarbeidere i Afghanistan, til disse få som gir av sin tid og sine krefter, på vegne av oss alle. Det står stor respekt av den innsatsen våre militære og sivile
140 utretter i dette hardt prøvete landet. For dette er også årets første dag i Kabul, i Meymahneh, og i Masar-e-Sharif, der mange nordmenn i dag markerer det nye året, langt hjemmefra, men i tjeneste for Norge.

Jeg vil også hilse til alle andre landsmenn som i dag tjenestegjør utenfor landets

grenser, for fred og forsoning. Vi er stolte over den innsats dere gjør.

Vår takknemmelighet går til Deres Majesteter Kongen og Dronningen for deres utrettelige gjerning for landet. Vi sender dem og hele den kongelige familie våre beste ønsker for det nye året.

De fleste nyttårsbarna har kanskje lukket øynene nå, og sover. De aner ennå ikke noe om de muligheter som ligger foran dem. Min generasjon får ikke se alt det disse barna vil få se. Men jeg tror de vil leve i en verden som er bedre enn den vi ser i dag. De har muligheter som ingen andre generasjoner har hatt. Til å bidra til fred, miljø og utvikling. Vi vil trenge de store gjerninger. Og vi vil trenge de mange små. Vår generasjon vil bli målt av de som nå tar fatt, på hva vi ga dem med på ferden, av kunnskaper og muligheter, og på hvordan vi tok vare på den jorda vi har til låns.

Dette er den prøven vi må bestå. La oss bruke det nye året: Godt nytt år!

Kilde

http://www.regjeringen.no/nb/dep/smk/Statsministerens-kontor/Statsminister_Jens_Stoltenberg/Taler-og-artikler/2008/Nyttarstale-2008.html?id=495221

Emner

Afghanistan, Miljø, Nyttårstale, Utdanning

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarsbarnas-fremtid>